

6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ KANUNU GEREĞİNCE sekreter, hemşire vb en az 1, en çok 49 kişi istihdam eden sağlık birimleri tarafından yerine getirilmesi zorunlu DÜZENLEMELER

“Kaza” olmaktan çoktan çıkıp, “cinayet” haline dönüşen iş kazalarının çaresi/çözümü gibi takdim edilen İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 30 Haziran 2012 tarih ve 28339 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmişti.¹

Önceki değerlendirme yazılarımızda da ifade ettiğimiz gibi 6331 sayılı Kanun, taşıdığı ismin aksine, iş kazası ve meslek hastalıklarına neden olan olumsuz koşulları ortadan kaldırmaya dönük, köklü ve etkili kurallar getirmiyor. Geride bıraktığımız nerdeyse bir yıllık süreçte yaşananlar, bu tespitimizi doğrulayan örneklerle dolu.

6331 sayılı Kanun, içinden çıkılması zor olan yürürlük maddeleriyle de dikkat çekti/çekiyor.

Kimi Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimlerinin “hizmet teklifi sunmak üzere”, muayenehaneler başta olmak üzere hekimlik faaliyetinin yürütüldüğü her yere teklif üzerine teklif mailleri gönderdiği bu günlerde, 1 Ocak 2013 tarihinden itibaren geçerli olan ve yerine getirilmesi zorunlu bulunan düzenlemeleri ayrıca hatırlatmak gereği duyduk.

1 OCAK 2013 TARİHİ İTİBARIYLA YÜRÜRLÜĞE GİREN MADDELER

Öncelikle 6331 sayılı Kanun'un “*kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine, çırak ve stajyerler de dâhil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın*” uygulanacağına hatırlatalım. Dolayısıyla 6331 burada yer alan düzenlemeler TSMler, kamu ve üniversite hastaneleri yönünden de geçerlidir.

İkinci bir hatırlatma ise tehlike sınıflarına ilişkin. Çalışma Bakanlığı tarafından 26.12.2012 tarihinde yayınlanan *İş Sağlığı Ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği*'ne göre; işyeri hekimliği, muayenehane, poliklinik, tıp merkezleri, aile sağlığı merkezleri, toplum sağlığı merkezleri, diyaliz merkezlerinde sunulan hekimlik faaliyetleri “**tehlikeli**” sınıfta kabul edildi. Yataklı tedavi kuruluşları ve tıbbi laboratuvarlar ise “**çok tehlikeli**” sınıfta kabul ediliyor.

Ancak bu yazıda sadece “tehlikeli” sınıfta kabul edilen, yani yataklı tedavi hizmeti sunmayan, en az 1, en çok 49 sigortalı çalışanı olan muayenehane, poliklinik, tıp merkezi, ASM, TSM, diyaliz merkezi vb., Kanun'un ifadesiyle “işyerlerinden” söz edeceğiz.

Bu sağlık birimleri sorumluları/işverenler 1 Ocak 2013den itibaren;

¹ Kanunla ilgi ayrıntılı değerlendirmelerimiz aşağıda yer almaktadır.

RİSK DEĞERLENDİRMESİ YAPACAK VEYA YAPTIRACAKTIR

6331 sayılı Kanun'un 10. Maddesine göre;

İşveren, iş sağlığı ve güvenliği yönünden risk değerlendirmesi yapmak veya yaptırmakla yükümlüdür.

...İşveren, yapılacak risk değerlendirmesi sonucu alınacak iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri ile kullanılması gereken koruyucu donanım veya ekipmanı belirleyecektir.

Bu başlık altında söz edilmesi gereken bir diğer düzenleme, aktardığımız 10. maddeye dayanılarak hazırlanan *İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği*dir. Yönetmelik 29.12.2012 tarih ve 28512 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.²

Yönetmeliğin 4. Maddesinde risk değerlendirmesi;

"İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörler ile tehlikelerden kaynaklanan risklerin analiz edilerek derecelendirilmesi ve kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması amacıyla yapılması gerekli çalışmalar"

olarak tanımlanıyor. 6331 sayılı Kanun ve bu Yönetmelik ışığında yükümlülükler şu şekilde sıralanabilir;

1- Yönetmeliğin 6. Maddesi gereğince, risk değerlendirmesi işverenin tarafından yapılacak veya yaptırılacaktır.

Elliden az çalışanı olan ve tehlikeli sınıfa giren muayenehane, poliklinik, tıp merkezi, ASM vb sağlık birimleri için, işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlığı hizmeti alma zorunluluğu 1 Temmuz 2013 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir. **Bu nedenle 1 Temmuz 2013 tarihine kadar risk değerlendirmesinin, işverenin görevlendireceği bir çalışan tarafından yapılması yeterlidir.** (Bu düzenlemeler çok tehlikeli sınıfa giren laboratuvarlar ve yataklı tedavi kurumları için de, aynen geçerli)

2- 7. maddeye göre risk değerlendirmesi tüm işyerleri için tasarım veya kuruluş aşamasından başlamak üzere

- tehlikeleri tanımlama,
- riskleri belirleme ve analiz etme,
- risk kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması,
- dokümantasyon,
- yapılan çalışmaların güncellenmesi ve gerektiğinde yenileme

aşamaları izlenerek gerçekleştirilecektir.

3-Yapılan değerlendirme **şu bilgileri içerecek şekilde yazılı hale getirilecektir.**

² http://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&view=article&id=940:-salii-ve-guevenl-rsk-deerlendrms-yoenetmel&catid=2:ymelik&Itemid=33

- a) İşyerinin unvanı, adresi ve işverenin adı.
- b) Gerçekleştiren kişilerin isim ve unvanları ile bunlardan iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi olanların Bakanlıkça verilmiş belge bilgileri.
- c) Gerçekleştirildiği tarih ve geçerlilik tarihi.
- ç) Risk değerlendirmesi işyerindeki farklı bölümler için ayrı ayrı yapılmışsa her birinin adı.
- d) Belirlenen tehlike kaynakları ile tehlikeler.
- e) Tespit edilen riskler.
- f) Risk analizinde kullanılan yöntem veya yöntemler.
- g) Tespit edilen risklerin önem ve öncelik sırasını da içeren analiz sonuçları.
- ğ) Düzeltici ve önleyici kontrol tedbirleri, gerçekleştirilme tarihleri ve sonrasında tespit edilen risk seviyesi.

Bu çerçevede Türk Tabipleri Birliği işyeri hekimliği kolu tarafından hazırlanan “*Hekim Muayenehanesi Risk Değerlendirmesi Kontrol Listesi*” başlıklı listeyi mutlaka incelemenizi öneriyoruz. Bu listeye <http://www.ttb.org.tr/risk/> adresinden ulaşabilirsiniz.

4- Hazırlanan risk değerlendirmesi formunun, herhangi bir yere gönderilmesi gerekli değildir. **Bu formun, oluşturulacak iş sağlığı ve güvenliği dosyasında (kısaca işyeri dosyasında) muhafaza edilmesi ve denetim esnasında gösterilmesi yeterlidir.**

5- İşverenin “**riskleri değerlendirme**” yükümlülüğü, **1 Ocak 2013 tarihinde başladığı için, düzenlenen belgelerde bu tarihin dikkate alınması** önemlidir.

6- Risk değerlendirmesi; tehlike sınıfına göre tehlikeli sınıfta kabul edilen “işyerlerinde” **en geç dört yılda bir** yenilecektir. (Çok tehlikeli “işyerlerinde” bu süre en geç iki yıl olarak düzenlenmiştir.)

7- Ancak aşağıda belirtilen durumlarda, *ortaya çıkabilecek yeni risklerin, işyerinin tamamını veya bir bölümünü etkiliyor olması göz önünde bulundurularak* risk değerlendirmesi **tamamen veya kısmen yenilenecektir.**

- a) İşyerinin taşınması veya binalarda değişiklik yapılması.
- b) İşyerinde uygulanan teknoloji, kullanılan madde ve ekipmanlarda değişiklikler meydana gelmesi.
- c) Üretim yönteminde değişiklikler olması.
- ç) İş kazası, meslek hastalığı veya ramak kala olay meydana gelmesi.
- d) Çalışma ortamına ait sınır değerlere ilişkin bir mevzuat değişikliği olması.
- e) Çalışma ortamı ölçümü ve sağlık gözetim sonuçlarına göre gerekli görülmesi.
- f) İşyeri dışından kaynaklanan ve işyerini etkileyebilecek yeni bir tehlikenin ortaya çıkması.

ACİL DURUM PLANI YAPACAK VEYA YAPTIRACAKTIR

6331 sayılı Kanun’un 11. maddesine göre işveren;

1- Meydana gelebilecek acil durumları önceden değerlendirerek, çalışanları ve çalışma çevresini etkilemesi mümkün ve **muhtemel acil durumları belirler ve bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri** alır.

2- Acil durum planlarını hazırlar.

3- Acil durumlarla mücadele için işyerinin büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliği, çalışan sayısı ile işyerinde bulunan diğer kişileri dikkate alarak; **önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitilmiş yeterli sayıda kişiyi görevlendirir, araç ve gereçleri sağlayarak eğitim ve tatbikatları yaptırır ve ekiplerin her zaman hazır bulunmalarını sağlar.**

İŞE GİRİŞTE SAĞLIK MUAYENESİ YAPTIRMAKLA YÜKÜMLÜDÜR.

1- Aşağıdaki hallerde çalışanların sağlık muayenelerinin yapılmasını sağlamak zorundadır:

- İşe girişlerinde.**
- İş değişikliğinde.
- İş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmala rından sonra işe dönüşlerinde talep etmeleri hâlinde.
- İşin devamı süresince, çalışanın ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre Bakanlıkça belirlenen düzenli aralıklarla.

2- Muayenehaneler, poliklinikler, tıp merkezleri, işyeri hekimliği diyaliz hekimliği vb tehlikeli sınıfta kabul edildiği için, burada çalışmaya başlayacaklar için **işe uygun olduklarını gösterir sağlık raporu alınması şarttır**

3- Bu Kanun kapsamında alınması gereken sağlık raporları, işyeri sağlık ve güvenlik biriminde veya hizmet alınan ortak sağlık ve güvenlik biriminde görevli olan **işyeri hekiminden alınır.**

4- Raporlara itirazlar Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen hakem hastanelere yapılır, verilen kararlar kesindir.

5- Sağlık muayenesi yaptırılan çalışanın özel hayatı ve itibarının korunması açısından sağlık bilgileri gizli tutulur.

6- Her halukarda **bu belgelerin bir örneğinin, işyeri dosyasında da saklanmasını öneriyoruz.**

ÇALIŞANLARI SAĞLIK VE GÜVENLİK RİSKLERİ İLE İLK YARDIM, YANGIN VE AFETLER KONUSUNDA BİLGİLENDİRMEKLE YÜKÜMLÜDÜR.

Kanun'un 16. Maddesinde işverenin çalışanları ve çalışan temsilcilerini bilgilendirme yükümlülüğü;

- İşyerinde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirleri
- Kendileri ile ilgili yasal hak ve sorumlulukları
- İlk yardım, olağan dışı durumlar, afetler ve yangınla mücadele ve tahliye işleri konusunda görevlendirilen kişilerle ilgili bilgilendirmek olarak sıralanmıştır.

Bu bilgilendirmelerin yazılı olarak yapılmasını ve çalışanların özetle “...konusunda...tarafından...sözlü/yazılı olarak bilgilendirildim” şeklindeki el yazılı ve imzalı beyanlarının toplanıp, işyeri dosyasında saklanmasını öneriyoruz.

ÇALIŞANLARIN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ EĞİTİMLERİNİ ALMASINI SAĞLAR

- 1- İşveren, çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerini almasını sağlar.
- 2- Bu eğitim **özellikle; işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanının değişmesi hâlinde veya yeni teknoloji uygulanması hâlinde** verilir.
- 3- Eğitimler, değişen ve ortaya çıkan yeni risklere uygun olarak yenilenir, gerektiğinde ve düzenli aralıklarla tekrarlanır.
- 4- Mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, **yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmaz.**
- 5- İş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan çalışana işe başlamadan önce, söz konusu kazanın veya meslek hastalığının sebepleri, korunma yolları ve güvenli çalışma yöntemleri ile ilgili **ilave eğitim** verilir. Ayrıca, herhangi bir sebeple altı aydan fazla süreyle işten uzak kalanlara, tekrar işe başlatılmadan önce bilgi yenileme eğitimi verilir.
- 6- Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde; yapılacak işlerde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimatları içeren eğitimin alındığına dair belge olmaksızın, **başka işyerlerinden çalışmak üzere gelen çalışanlar işe başlatılmaz.**
- 7- Bu madde kapsamında verilecek **eğitimin maliyeti çalışanlara yansıtılmaz.** Eğitimlerde geçen süre çalışma süresinden sayılır. Eğitim sürelerinin haftalık çalışma süresinin üzerinde olması hâlinde, bu süreler fazla sürelerle çalışma veya fazla çalışma olarak değerlendirilir.
- 8- Bazı web sitelerinde “Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik Taslağı” başlıklı bir metin dolaşımında olsa da, halen 07.04.2004 tarih ve 25426 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Çalışanların İş Sağlığı Ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik” yürürlükte.

Yönetmeliğin 15. Maddesinde “Eğitimi Verebilecek Kişi ve Kuruluşlar” düzenlenmiştir. Buna göre;

*Madde 15- İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinde; uzmanlık konularına göre, iş güvenliği ile görevli mühendis veya teknik eleman ile **işyeri hekiminden** yararlanılacağı gibi, verilecek eğitimin çeşidine göre, bu hizmeti veren veya vermeye yetkili kurum, kuruluş ya da firmalardan, eğitim amaçlı merkezlerden, işçi veya işveren kuruluşlarınca kurulan eğitim vakıflarından, işveren ve işçi*

kuruluşları veya bunlar tarafından birlikte oluşturulan ortak eğitim merkez ve birimlerinden, iş sağlığı ve güvenliği konularında İş Müfettişi olarak görev yapmış olanlardan yararlanılabilir. Uzman kişi veya kuruluşlardan hizmet alınması durumunda çalışanlara verilecek eğitimin, bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde belirtilen hususları kapsayacak şekilde uygulanmasından işveren sorumludur.

9- Yineleyelim ki eğitimin özellikle; işe başlamadan önce, çalışma yeri veya iş değişikliğinde, iş ekipmanının değişmesi hâlinde veya yeni teknoloji uygulanması hâlinde verilmesi istenmektedir.

Keza **tehlikeli sınıfta kabul edilen yerler için yapılacak işlerde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimatları içeren eğitimin alındığını gösterir belge alınmasında ve tabii ki bir örneğinin işyeri dosyasında muhafaza edilmesinde fayda bulunmaktadır.**

ÇALIŞANLARIN GÖRÜŞÜNÜ ALMAK ZORUNDADIR.

1- İşveren, çalışanlar veya yetkili sendika temsilcileri yoksa çalışan temsilcilerine;

- İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda görüşlerinin alınması, teklif getirme hakkının tanınması ve bu konulardaki görüşmelerde yer alma ve katılımlarının sağlanması.
- Yeni teknolojilerin uygulanması, seçilecek iş ekipmanı, çalışma ortamı ve şartlarının çalışanların sağlık ve güvenliğine etkisi konularında görüşlerinin alınması.

imkanını sağlayacaktır.

2- Bu konularda ise **önceden** görüş alacaktır;

- İşyerinden görevlendirilecek veya işyeri dışından hizmet alınacak **işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı ve diğer personel ile ilk yardım, yangınla mücadele ve tahliye işleri için kişilerin görevlendirilmesi.**
- Risk değerlendirmesi yapılarak, alınması gereken koruyucu ve önleyici tedbirlerin ve kullanılması gereken koruyucu donanım ve ekipmanın belirlenmesi.
- Sağlık ve güvenlik risklerinin önlenmesi ve koruyucu hizmetlerin yürütülmesi.
- Çalışanların bilgilendirilmesi.
- Çalışanlara verilecek eğitimin planlanması.

3- Görüş alışverişinin de yazılı olarak yapılması ve çalışanların el yazılı ve imzalı beyanlarının toplanıp, işyeri dosyasında saklanmasını öneriyoruz.

ÖNCELİKLE SEÇİM, SEÇİMLE BELİRLENEMEDİĞİ DURUMDA ATAMA YOLUYLA “ÇALIŞAN TEMSİLCİSİ” ATAYACAKTIR.

1- **İki ile elli** arasında çalışanı bulunan işyerlerinde **bir çalışan temsilcisi** görev alır.

2- Çalışan temsilcisi çalışanlar arasında yapılacak seçim veya seçimle

belirlenemediği durumda atama yoluyla görevlendirilir.

3- Çalışan temsilcileri, tehlike kaynağının yok edilmesi veya tehlikeden kaynaklanan riskin azaltılması için, işverene öneride bulunmak ve işverenden gerekli tedbirlerin alınmasını isteme hakkına sahiptir.

**BU YÜKÜMLÜLÜKLERİN YERİNE GETİRİLMEMESİ HALİNDE
PARA CEZASI SÖZ KONUSUDUR.**

Bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde, Kanun'un 26. maddesinde sayılan idari para cezaları verilebilecektir. Yukarıdaki maddelere karşılık gelen cezalar şöyledir:

*“a) 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene **her bir yükümlülük için ayrı ayrı ikibin Türk Lirası,***

*ç) 10. maddesinin birinci fıkrasına göre **risk değerlendirmesi yapmayan veya yaptırmayan işverene üçbin Türk Lirası,** aykırılığın devam ettiği her ay için dörtbinbeşyüz Türk Lirası, dördüncü fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene binbeşyüz Türk Lirası,*

d) 11 ve 12. maddeleri hükümlerine aykırı hareket eden işverene, uyulmayan her bir yükümlülük için bin Türk Lirası, aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktar,

*f) 15. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene, **sağlık gözetimine tabi tutulmayan veya sağlık raporu alınmayan her çalışan için bin Türk Lirası,***

*g) 16. maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene, **bilgilendirilmeyen her bir çalışan için bin Türk Lirası,***

*ğ) 17. maddesinin bir ila yedinci fıkralarında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene **her bir çalışan için bin Türk Lirası,***

*h) 18. maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene, **her bir aykırılık için ayrı ayrı bin Türk Lirası,***

*ı) 20. maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene **bin Türk Lirası,** üçüncü fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene binbeşyüz Türk Lirası,*

i) 22. maddesinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen işverene her bir aykırılık için ayrı ayrı ikibin Türk Lirası,

j) 23. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen bildirim yükümlülüklerini yerine getirmeyen yönetimlere beşbin Türk Lirası,”

SONUÇ OLARAK

Son olarak bir kez daha belirtmek de yarar görüyoruz. Elliden az çalışanı olan ve tehlikeli sınıfa giren muayenehane, poliklinik, tıp merkezi, ASM vb sağlık birimleri için, işyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlığı hizmeti alma zorunluluğu 1 Temmuz 2013 tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.

Bu nedenle 1 Temmuz 2013 tarihine kadar;

- risk değerlendirmesi yapmak,
- acil durum planı yapmak,
- özellikle sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili bilgilendirmek,
- özellikle belli konularda çalışanların görüşünü almak,
- çalışan temsilcisini seçmek, mümkün olmazsa atamak,

başlıklarındaki yükümlülükler; işverenin kendisi tarafından yerine getirebileceği gibi, işyeri dışından (işyeri hekimlerinden ve/veya başkaca uzman kişi ve kuruluşlardan) hizmet alınarak da yerine getirilebilir.

“Çalışanlara sağlık muayenesi yaptırmak” ve “iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri aldirmek” düzenlemeleri ise daha çok 1 Ocak 2013den sonra işe başlayacaklar yönünden titizlikle yerine getirilmelidir.

Her halukarda yazılı bir sisteme geçilmesi ve tüm belgelerin kayıt altına alınıp, bir örneğinin işyeri dosyasında saklanması, olası denetimler yönünden son derece önemli ve gereklidir.

Ayrıntılar için hukuk büromuzla irtibat kurulmasını öneriyoruz.

15.04.2013
İstanbul Tabip Odası
Hukuk Bürosu